

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan flora en fauna

Koninginnenveld te Grave

Rapportnummer 19-0193

www.starobv.nl

Quickscan flora en fauna

Koninginnenveld te Grave

mei 2019

Rapportnummer: P19-0193

Opdrachtgever: Pouderoyen Compagnons
St. Stevenskerkhof 2
6511 VZ Nijmegen

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Veldonderzoek: S. van Lierop en M.A. den Otter

Auteur: M.A. den Otter

Kwaliteitscontrole: N. Arts-Smits

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Zorgplicht	3
1.4	Leeswijzer	3
2	Plangebied	5
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	5
2.2	Voorgenomen plannen	7
3	Methode.....	8
4	Natuurwaarden	9
4.1	Beschermde gebieden.....	9
4.2	Beschermde soorten	11
4.2.1	Flora.....	11
4.2.2	Vlinders en libellen	12
4.2.3	Kevers en weekdieren	13
4.2.4	Vissen	14
4.2.5	Amfibieën en reptielen	14
4.2.6	Vogels.....	16
4.2.7	Zoogdieren.....	16
5	Conclusies	18
5.1	Beschermde gebieden.....	18
5.2	Beschermde soorten	18
5.3	Advies en aanbevelingen	20
	Geraadpleegde bronnen	21

Bijlagen

Bijlage 1	Wet- en regelgeving
-----------	---------------------

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens op de huidige parkeerplaats en het grasland te Grave woningen te realiseren. Ten behoeve van de planologische procedure is het noodzakelijk een quickscan flora en fauna uit te voeren. Door middel van de quickscan wordt in beeld gebracht of de ontwikkeling in strijd is met de natuurwetgeving en hoe eventuele strijdigheid met de wet voorkomen kan worden.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming en gebiedsbescherming is sinds 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb) van belang. Daarnaast is gebiedsbescherming vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen EHS genoemd). In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek heeft tot doel het vaststellen van de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Tevens heeft het onderzoek tot doel vast te stellen op welke wijze en in welke mate de voorgenomen ontwikkeling invloed kan hebben op het eventueel voorkomen van beschermde soorten. Op basis van dit onderzoek kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke

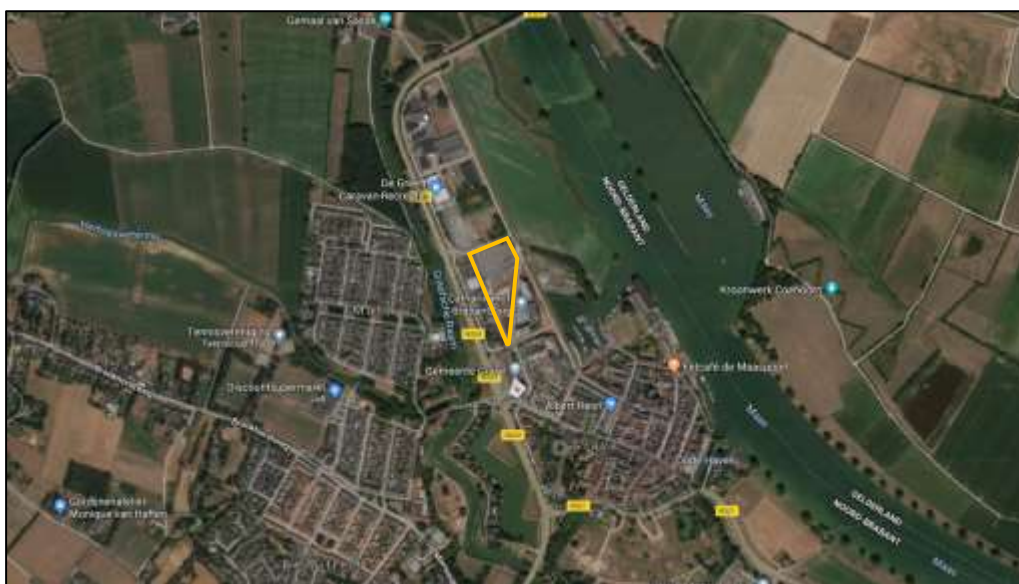
noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied is een parkeerplaats en een grasland ten noorden van Grave. Ten westen en noorden van het plangebied liggen bedrijven, ten zuiden en oosten liggen woningen, verderop in het oosten ligt de Maas. Het plangebied wordt begrensd door de Handelstraat, Industriestraat, Baronesstraat en Koninginnedijk.

De ligging van het plangebied in de ruimere omgeving is weergegeven in figuur 1. De globale begrenzing van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 2. Op pagina's 6 is een foto-impressie van het plangebied opgenomen.

Figuur 1. Ligging plangebied (gele lijn) (bron: Google Maps)

Figuur 2. Globale begrenzing plangebied (gele lijn) (bron: Google Maps)

Foto 1. Parkeerplaats in het noorden van het plangebied

Foto 2. Oosten van het plangebied

Foto 3. Midden van het plangebied; verharding

Foto 4. Zuidelijke punt van het plangebied, moerassig grasland

Foto 5. Noordwesten van het plangebied; struweel

Foto 6. Midden van het plangebied; struweel

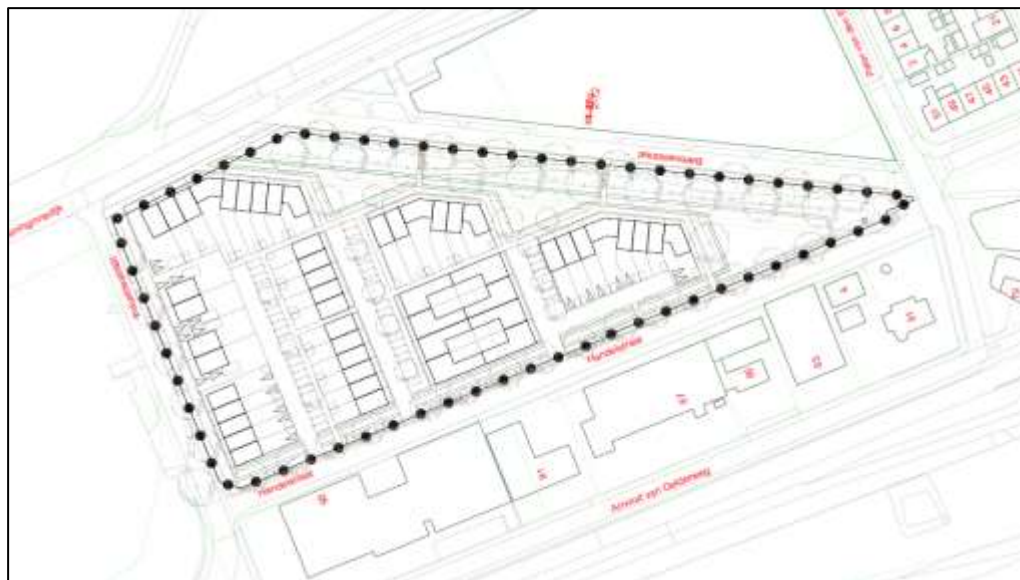
Foto 7. Zuiden van plangebied; moerassig

Foto 8. Wit vetkruid

2.2 Voorgenomen plannen

De initiatiefnemer is voornemens woningen te realiseren in het plangebied waar momenteel een parkeerplaats en een grasland ligt, zoals is weergegeven in figuur 3.

Figuur 3. Voorgenomen plannen Koninginnenveld te Grave (bron: Pouderoyen Compagnons)

3 Methode

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Voor het soortenonderzoek is gebruikgemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de websites Vlinderstichting.nl, Waarneming.nl, EIS-nederland.nl, Zoogdiervereniging.nl en Verspreidingsatlas.nl en diverse verspreidingsatlassen.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natura 2000-gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en het Natuurnetwerk Nederland in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Daarnaast heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle op de locatie aanwezige habitats zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze habitats vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de habitats zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige habitats zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking en expert judgement is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Ook is gekeken of binnen het plangebied invasieve exoten voorkomen.

Een veldbezoek voor een quickscan flora en fauna is nadrukkelijk geen volledige inventarisatie. Dat betekent dat op basis van het veldbezoek het voorkomen van soorten niet per definitie is uit te sluiten.

De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op:

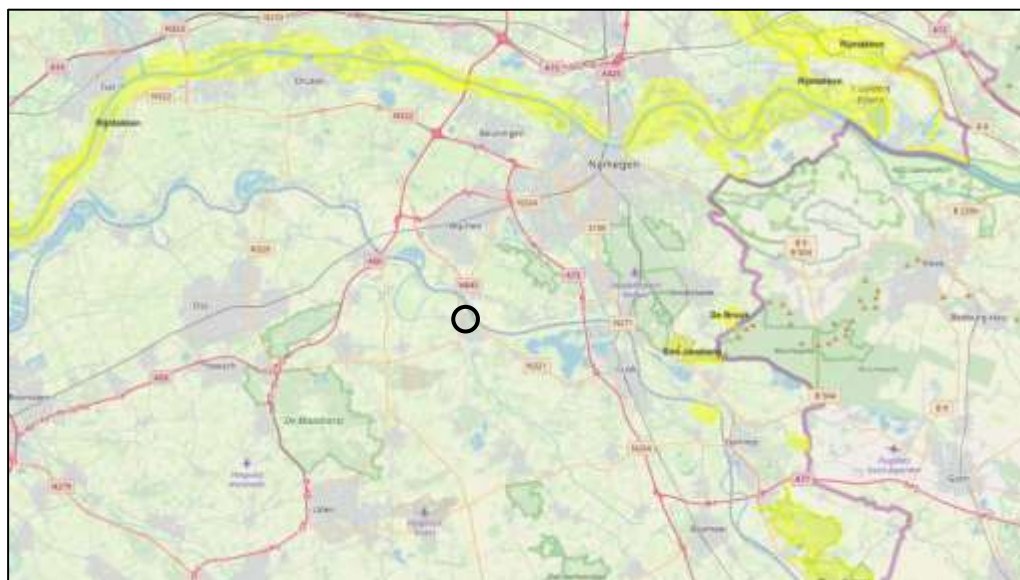
- + 6 mei 2019 in de middag onder de volgende weersomstandigheden: bewolkt, windkracht 2 en circa 10 °C
- + 9 mei 2019 in de ochtend onder de volgende weersomstandigheden: helder, zonnig, droog, windkracht 3 en circa 11 °C

4 Natuurwaarden

4.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

Uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op circa 12 kilometer afstand ten noordoosten van het plangebied ligt, zie figuur 4. Dit betreft het Natura 2000-gebied Rijntakken. Ten oosten van het plangebied ligt op circa 12,4 kilometer afstand het Natura 2000-gebied Sint Jansberg.

Figuur 4. Ligging plangebied (zwarte cirkel) ten opzichte van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden (geel) (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Effectbeoordeling

Doordat het plangebied buiten het Natura 2000-gebied ligt, kunnen alleen effecten optreden als gevolg van externe werking. Gezien de relatief grote afstand tot het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied en de aard van de voorgenomen plannen is het redelijkerwijs uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebied als gevolg van de voorgenomen plannen.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in provincie Noord-Brabant bestaande uit NNB) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland.

Uit de kaart Natuurbeheerplan op de website van provincie Noord-Brabant, blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van het NNN. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het NNB is waterloop Graafsche Raam, op circa 82 meter ten westen van het plangebied. De ligging van het NNN in de omgeving van het plangebied is

weergegeven in figuur 5. Ten oosten van het plangebied ligt op circa 233 meter afstand de Maas, wat deel uitmaakt van het Provinciaal deel van het NNN.

Figuur 5. Ligging plangebied (zwarte lijn) ten opzichte van het NNN
(bron: <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>)

Effectbeoordeling

Het plangebied behoort niet tot het NNB. De bouw van circa 50 woningen is geen kleinschalige werkzaamheid en de afstand tussen het plangebied en het NNB aan beide zijden is relatief klein. De effecten van de bouw en ingebruikname van de woningen op de waterloop Graafsche Raam zullen echter minimaal zijn. Ten westen van Graafsche Raam ligt al een grote woonwijk en tussen het plangebied en de waterloop staan gebouwen. De effecten van de bouw en ingebruikname van de woningen zullen ook op de Maas minimale negatieve effecten hebben. Ten zuiden van het plangebied (Grave) en aan de overkant van de Maas (Nederhasselt) liggen ook woonwijken. Door de ligging van het plangebied en de ligging van woonwijken die al in de omgeving liggen is het uit te sluiten dat de voorgenomen plannen een (significant) negatief effect hebben op de kernkwaliteiten van het NNB ter plaatse.

Conclusie

Gezien de relatief grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (12 kilometer) is het redelijkerwijs uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen plannen.

Door de ligging van het plangebied en de ligging van woonwijken die al in de omgeving liggen is het uit te sluiten dat de voorgenomen plannen een (significant) negatief effect hebben op de kernkwaliteiten van het NNB.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of het nemen van mitigerende maatregelen nodig is.

4.2.1 Flora

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat binnen vijf kilometer van het plangebied de volgende plantsoorten zijn waargenomen: akkerboterbloem, akkerogentroost, dreps, getande veldsla, glad biggenkruid, groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, knollathyrus, knolspirea, korensla, naakte lathyrus, naaldenkervel, ruw parelzaad, wolfskers (alle §3.3 Wnb) en drijvende waterweegbree (§3.2 Wnb).

- + Akkerboterbloem groeit voornamelijk op akkers, en zeer zelden op ruderaal plaatsen en omgewerkte grond. Het is zeer onwaarschijnlijk dat deze soort aanwezig is in het plangebied.
- + Akkerogentroost groeit voornamelijk op akkers. Het is zeer onwaarschijnlijk dat deze soort aanwezig is in het plangebied.
- + Dreps kan niet worden uitgesloten op basis van voorkeur voor bodem en groeiplaats. De plant groeit op zonnige, open plaatsen met löss, leem en zavel in akkers, maar soms ook op braakliggende grond, ruderaal plaatsen, ruigten en langs spoor- en wegbermen.
- + Getande veldsla kan niet worden uitgesloten op basis van voorkeur voor bodem en groeiplaats. De plant groeit op zonnige, open plaatsen met mergel, zand, leem, löss en zavel in akkers, zeeduinen en omgeploegde kalkhellingen.
- + Glad biggenkruid groeit op leemarm en lemig zand. Het bodemtype in het plangebied is zware zavel en lichte klei. Daarom kan het voorkomen van glad biggenkruid in het plangebied worden uitgesloten.
- + Groot spiegelklokje kan niet worden uitgesloten op basis van voorkeur voor bodem en groeiplaats. De plant groeit op zonnige, open plaatsen op vochtige, kalkrijke grond, in akkers, bermen en dijken, braakliggende grond, en langs spoorwegen.
- + Grote leeuwenklauw kan niet worden uitgesloten op basis van voorkeur voor bodem en groeiplaats. De plant groeit op zonnige, open plaatsen met kalkhoudende grond, in bermen langs onverharde wegen, akkers, waterkanten, braakliggende grond, dijken, tuinen en langs spoorwegen.
- + Knollathyrus groeit op onbemeste leem- en mergelgrond. Het plangebied bestaat uit matig voedselrijke zware zavel en lichte klei. Daarom kan het voorkomen van knollathyrus in het plangebied worden uitgesloten.
- + Knolspirea groeit op leem, löss en mergel. Het bodemtype in het plangebied is zware zavel en lichte klei. Daarom kan het voorkomen van knolspirea in het plangebied worden uitgesloten.
- + Korensla is in Nederland vooral te vinden op akkers en zeer zelden op bouwterreinen. Het is zeer onwaarschijnlijk dat deze soort aanwezig is in het plangebied.

- + Naakte lathyrus groeit op leem, zandig leem en mergelgrond. Het plangebied bestaat uit matig voedselrijke zware zavel en lichte klei. Daarom kan het voorkomen van naakte lathyrus in het plangebied worden uitgesloten.
- + Naaldenkervel kan niet worden uitgesloten op basis van voorkeur voor bodem en groeiplaats. De soort groeit op zonnige, open plaatsen op vochtige, matig voedselrijke, kalkrijke, niet te lichte grond in akkers, ruderaal plaatsen, bermen, bij haventerreinen en omgewerkte grond.
- + Ruw parelzaad kan niet worden uitgesloten op basis van voorkeur voor bodem en groeiplaats. De plant groeit op zonnige plaatsen op kalkrijke mergel, leem, zand en zavel in akkers, braakliggende grond, bermen en langs waterkanten.
- + Wolfskers is een soort die groeit op (half) beschaduwde plekken. Door het ontbreken van bomen en struiken die kunnen zorgen voor voldoende schaduw, kan het voorkomen van deze soort in het plangebied worden uitgesloten.
- + Drijvende waterweegbree is een waterplant en kan worden uitgesloten door het ontbreken van permanent oppervlaktewater in het plangebied.

Dreps, getande veldsla, groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, naaldenkervel en ruw parelzaad kunnen in het plangebied niet worden uitgesloten op basis van voorkeur voor bodem en groeiplaats. Mogelijk maakt het plangebied deel uit van het verspreidingsgebied van deze soorten.

Effectbeoordeling

Wanneer woningen worden gebouwd in het plangebied het is niet meer geschikt voor de mogelijk voorkomende plantensoorten dreps, getande veldsla, groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, naaldenkervel en ruw parelzaad. Het opzettelijk vernielen van beschermde plantensoorten is een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Mitigerende maatregelen

Nader onderzoek dient te worden uitgevoerd om te kunnen aantonen of uitsluiten dat dreps, getande veldsla, groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, naaldenkervel en ruw parelzaad voorkomen in het plangebied. Dit onderzoek vindt plaats gedurende één bezoek tussen juni en juli.

4.2.2 *Vlinders en libellen*

Vlinders

Volgens gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied de nachtvlinder teunisbloempijlstaart (§3.2 Wnb) is waargenomen. Binnen vijf kilometer afstand zijn grote vos en sleedoornpage waargenomen, en binnen tien kilometer is bruine eikenpage waargenomen (alle §3.3 Wnb).

- + Teunisbloempijlstaart heeft als waardplanten wilgenroosje, teunisbloem, bastaardwederik en kattenstaart, en komt voor in open plekken in vochtige

bossen, bosranden. Deze soorten staan niet in het plangebied en geschikt habitat is niet aanwezig voor deze vlindersoort.

- + Grote vos heeft als waardplant vooral iep, maar ook zoete kers en sommige wilgensoorten. De soort komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. In het plangebied zijn waardplanten niet aanwezig en ontbreekt geschikt habitat.
- + Sleedoornpage heeft als waardplant sleedoorn en enkele andere gecultiveerde Prunus-soorten, en komt voor in sleedoornstruwelen, houtwallen en bosranden. De waardplanten zijn in het plangebied niet aanwezig, daarnaast ontbreekt geschikt habitat voor sleedoornpage.
- + Bruine eikenpage heeft als waardplant (zomer)eik, en komt voor in bosranden, open bospaden, eikenhakhout, kapvlakten in eikenbossen en jonge eikenaanplant. De waardplanten zijn in het plangebied niet aanwezig, daarnaast ontbreekt geschikt habitat voor bruine eikenpage.

In het plangebied ontbreekt het geschikt habitat en de geschikte waardplanten voor bovengenoemde vlinders. Hiermee is ook het voorkomen van beschermde vlindersoorten uitgesloten. In het plangebied zijn wel nectarplanten aanwezig, dus het plangebied kan worden gebruikt als foerageergebied door vlinders.

Libellen

Uit de gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied beekrombout (§3.3 Wnb) is waargenomen. Binnen vijf kilometer afstand zijn bosbeekjuffer (§3.3 Wnb) en gevlekte witsnuitlibel (§3.2 Wnb) waargenomen.

Binnen het plangebied is geen permanent oppervlaktewater aanwezig en ontbreekt het dus aan geschikt voorplantingshabitat voor (beschermde) libellen. Mogelijk vormt het plangebied incidenteel foerageergebied voor (beschermde) libellen; dit vormt echter geen essentieel foerageergebied.

Effectbeoordeling

Het plangebied is geen essentieel foerageergebied, in de omgeving is voldoende geschikt foerageergebied voor vlinders aanwezig. Het plangebied vormt geen essentieel leefgebied voor libellen. In de omgeving is voldoende geschikt foerageergebied aanwezig voor libellen. De voorgenomen plannen hebben derhalve geen negatief effect op vlinders en libellen.

4.2.3 Kevers en weekdieren

Volgens de gegevens van de NDFF en EIS Nederland is binnen vijf kilometer afstand van het plangebied vliegend hert waargenomen.

Vliegend hert (§3.3 Wnb) komt voor in (oude) eikenbossen, dit habitat is binnen het plangebied niet aanwezig. Het voorkomen van deze soort in het plangebied is derhalve uit te sluiten.

Voor de beschermde houtkevers; vermiljoenkever, heldenbok en juchtleerkever (alle §3.2 Wnb); zijn vanuit de NDFF en EIS Nederland geen recente verspreidingsgegevens bekend. Deze soorten zijn afhankelijk van oude, holle of vrijstaande bomen of (natte) gebieden met veel dood hout. Deze habitattypen zijn niet aanwezig in het plangebied. Het voorkomen van deze beschermde houtkevers in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

De beschermde waterkevers brede geelrandwaterroofkever en gestreepte waterroofkever (beide §3.2 Wnb) zijn voor het voorkomen afhankelijk van grote wateren. Het ontbreekt binnen het plangebied aan oppervlaktewater en daarom is het voorkomen van beschermde waterkevers in het plangebied uitgesloten.

De aquatische slakkensoort platte schijfhoren (§3.2 Wnb) is afhankelijk van de aanwezigheid van heldere, schone wateren met waterplanten. Bataafse stroommossel (§3.2 Wnb) is een soort die voorkomt in stromend water (rivieren of beken). Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied is het voorkomen van platte schijfhoren en Bataafse stroommossel uitgesloten.

In het plangebied ontbreken geschikte habitats voor beschermde soorten kevers en weekdieren. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied is derhalve uit te sluiten.

4.2.4 *Vissen*

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat binnen vijf kilometer van het plangebied de beschermde vissoort grote modderkruiper (§3.3 Wnb) voorkomt.

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater binnen het plangebied is het voorkomen van modderkruiper en andere (beschermde) vissoorten uitgesloten.

4.2.5 *Amfibieën en reptielen*

Amfibieën

Uit gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied de volgende soorten zijn waargenomen: Alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander (alle §3.3 Wnb), heikikker en kamsalamander (beide §3.2 Wnb).

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig en daarom ontbreekt het aan voortplantingshabitat voor amfibieën. In de omgeving van het plangebied is geschikt voortplantingswater aanwezig voor algemene en niet-kritische

amfibiesoorten. Het plangebied wordt derhalve mogelijk wel als land- en overwinteringshabitat gebruikt door algemene en niet-kritische soorten; bruine kikker, gewone pad, Alpenwatersalamander en kleine watersalamander.

Voor heikikker is het plangebied ongeschikt, dit is een cultuurvliesende soort die nauwelijks wordt aangetroffen rond infrastructuur en bebouwing. Voor kamsalamander is het plangebied ongeschikt, ook deze soort mijdt stedelijk gebied en komt vooral voor in kleinschalig cultuurlandschap.

Reptielen

Uit gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat binnen vijf kilometer afstand van het plangebied levendbarende hagedis (§3.3 Wnb) en zandhagedis (§3.2 Wnb) zijn waargenomen.

Het ontbreekt binnen het plangebied aan geschikt habitat voor deze en andere reptielsoorten. Het voorkomen van levendbarende hagedis, zandhagedis en andere reptielensoorten in het plangebied is derhalve uit te sluiten.

Effectbeoordeling

Het plangebied is mogelijk geschikt als land- en overwinteringshabitat voor Alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Wanneer zal worden gegraven en wanneer de vegetatie wordt verwijderd kunnen verblijfplaatsen worden vernietigd en individuen van deze soorten worden verstoord of verwond.

Mitigerende maatregelen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Noord-Brabant geldt voor bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten hoeven geen mitigerende maatregelen genomen worden. Voor Alpenwatersalamander geldt deze vrijstelling niet.

Onder de Wet Natuurbescherming mag voor Alpenwatersalamander gebruik worden gemaakt van een goedgekeurde gedragscode. In dit geval dient aantoonbaar gewerkt te worden volgens de gedragscode flora en fauna voor Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland. Voor het zorgvuldig handelen dient de volgende periode en werkwijze te worden gehanteerd:

- + Het uitvoeren van graafwerkzaamheden en het verwijderen van vegetatie op locaties waar Alpenwatersalamander voorkomt, vindt plaats in de periode buiten de overwinteringsperiode van deze soort. Dit betekent dat deze werkzaamheden mogen worden uitgevoerd in de periode half april tot half oktober.

4.2.6 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn scholeksters gezien in het plangebied. In het plangebied zijn geen vogelnesten aangetroffen.

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat de volgende vogelsoorten zijn waargenomen binnen één kilometer afstand van het plangebied: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Het struweel in het plangebied biedt nestgelegenheid voor verschillende vogelsoorten. Tijdens het veldbezoek zijn hier geen nesten aangetroffen, maar door de dichte begroeiing kan de aanwezigheid van nesten niet worden uitgesloten. Het perceel is ongeschikt voor groundbroedende vogelsoorten door het tekort aan dekking.

Het plangebied is tevens geschikt als foerageergebied voor algemene vogelsoorten.

Effectbeoordeling

Wanneer het struweel wordt verwijderd heeft dit negatieve effecten op broedmogelijkheden voor vogels. Wanneer woningen op de plaats komen van het grasland, heeft dit mogelijk negatieve effect op het gebruik van het plangebied als foerageergebied. Echter, in de omgeving van het plangebied blijft voldoende geschikt foerageergebied voor vogels aanwezig.

Mitigerende maatregelen

Tijdens het broeden zijn nesten strikt beschermd. Het verwijderen van het struweel dient te daarom gebeuren buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot en met juli) en wanneer geen broedgeval aanwezig is.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997), Korsten en Regelink (2010) en gegevens van de NDFF blijkt dat de soorten baardvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (alle §3.2 Wnb) voorkomen in de omgeving van het plangebied.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. In de omgeving van het plangebied zijn lijnvormige elementen (watergang Graafsche Raam) aanwezig die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. In of langs het plangebied zijn geen lijnvormige elementen aanwezig.

Het plangebied biedt geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen; in het plangebied staan geen holtebomen of gebouwen.

Overige zoogdieren

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat binnen één kilometer afstand van het plangebied de volgende soorten zijn waargenomen: bosmuis, bunzing, das, eekhoorn, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, steenmarter, veldmuis, vos, wezel (alle §3.3 Wnb) en bever (§3.2 Wnb). Binnen vijf kilometer afstand zijn ook aardmuis, damhert, dwergmuis, dwergspitsmuis en woelrat (alle §3.3 Wnb) waargenomen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen holen of andere sporen van grondgebonden zoogdieren gevonden. Echter, de aanwezigheid van verblijfplaatsen van algemene (spits)muizen, egel en konijn in het struweel kan niet worden uitgesloten. Vanwege de verharding, openheid van het gebied en de omringende bebouwing is het uit te sluiten dat het plangebied een belangrijk leefgebied vormt voor bunzing en wezel.

Het plangebied is mogelijk geschikt als (onderdeel van het grotere) leefgebied van algemene (spits)muizen, egel, konijn, haas, bunzing, steenmarter en wezel.

Effectbeoordeling

Het bouwen van woningen kan het plangebied minder geschikt maken als foerageergebied voor vleermuizen. In de omgeving van het plangebied is echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig. De voorgenomen plannen hebben derhalve geen negatief effect op het foerageergebied van vleermuizen. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op vliegroutes in de omgeving van het plangebied.

Bij de voorgenomen werkzaamheden zal de vegetatie worden verwijderd, hierbij kunnen verblijfplaatsen van algemene (spits)muizen, egel en konijn worden vernietigd en individuen worden verstoord of verwond.

De voorgenomen werkzaamheden hebben tot gevolg dat mogelijk een deel van het leefgebied van algemene (spits)muizen, egel, konijn, haas, bunzing, steenmarter en wezel wordt vernietigd. Echter, in de omgeving van het plangebied is voor deze soorten voldoende geschikt leefgebied aanwezig. Ook vormt het plangebied geen belangrijke verbindingzone voor deze soorten. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van het leefgebied. De voorgenomen plannen hebben derhalve geen negatief effect op de beschermde soorten haas, bunzing, steenmarter en wezel.

Mitigerende maatregelen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Noord-Brabant geldt voor algemene (spits)muizen, egel en konijn een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor deze soorten hoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden. Wel geldt altijd de Algemene zorgplicht, zie §1.3 van dit rapport.

5 Conclusies

5.1 Beschermde gebieden

Gezien de grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (12 kilometer) is het redelijkerwijs uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen plannen.

Door de ligging van het plangebied en de ligging van woonwijken die al in de omgeving liggen is het uit te sluiten dat de voorgenomen plannen een (significant) negatief effect hebben op de kernkwaliteiten van het NNB.

5.2 Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende soorten voor die zijn beschermd onder paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Het is uit te sluiten dat in het plangebied beschermde vlinders, libellen, kevers, weekdieren, vissen en reptielen voorkomen. Wel geldt voor alle aanwezige soorten in het plangebied de algemene zorgplicht, zie §1.3 van dit rapport. Tabel 1 geeft een overzicht van de mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied.

Soorten van paragraaf 3.1 van de Wet natuurbescherming

Het struweel in het plangebied biedt geschikte nestgelegenheden voor vogels. Het verwijderen van het struweel dient te gebeuren wanneer geen broedgeval aanwezig is en buiten het broedseizoen van vogels (globaal van half maart tot en met juli).

Soorten van paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming

Het plangebied biedt voor vleermuizen geen geschikte verblijfplaatsen en geen geschikte vliegroutes. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied, in de omgeving van het plangebied is voldoende geschikt foerageergebied aanwezig.

Soorten van paragraaf 3.3. van de Wet natuurbescherming

Voor de beschermde plantsoorten dreps, getande veldsla, groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, naaldenkervel en ruw parelzaad is het mogelijk dat ze voorkomen in het plangebied. Nader onderzoek dient te worden uitgevoerd om het voorkomen van deze soorten in het plangebied te bevestigen of uit te sluiten.

Het plangebied is voor algemene en niet-kritische amfibiesoorten geschikt land- en overwinteringshabitat. Voor bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor Alpenwatersalamander geldt deze vrijstelling niet en moet worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Dit houdt in dat graafwerkzaamheden en het verwijderen van vegetatie alleen kan plaatsvinden tussen 15 april en 15 oktober.

Tussen de vegetatie en in het struweel in het plangebied zijn geschikte verblijfplaatsen aanwezig voor algemene (spits)muizen, egel en konijn. Met de voorgenomen plannen worden mogelijke verblijfplaatsen van deze soorten vernietigd. Voor algemene

(spits)muizen, egel, konijn geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Het plangebied is mogelijk geschikt als (onderdeel van het grotere) leefgebied van algemene (spits)muizen, egel, konijn, haas, bunzing, steenmarter en wezel. Voor haas, bunzing, steenmarter en wezel blijft in de omgeving van het plangebied voldoende geschikt leefgebied aanwezig. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van het leefgebied voor deze soorten.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Maatregelen
Vogels	§3.1 Wnb (nest niet jaarrond beschermd)	Nestgelegen-heden	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd (na flora onderzoek)	Verwijderen van struweel wanneer geen broedgeval aanwezig is en buiten broedseizoen
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Foerageer-gebied	Nee, omgeving geschikt	Nee	-
Beschermde flora	§3.3 Wnb	Groeiplaats	Ja	Mogelijk, afhankelijk van nader onderzoek	Nader onderzoek naar voorkomen in plangebied
Alpenwater-salamander	§3.3 Wnb	Land- en overwinterings-habitat	Nee, mits maatregel en worden uitgevoerd	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd (na flora onderzoek)	Graafwerk-zaamheden en verwijderen van vegetatie uitvoeren tussen 15 april en 15 oktober
Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine water-salamander	§3.3 Wnb	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	-
Algemene (spits)muizen, egel en konijn	§3.3 Wnb	Verblijfplaatsen	Ja	Nee, algehele vrijstelling	-
Bunzing, haas steenmarter, wezel	§3.3 Wnb	Onderdeel leefgebied	Nee, omgeving geschikt	Nee	-

5.3 Advies en aanbevelingen

Geconcludeerd kan worden dat de voorgenomen plannen niet leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming, mits:

1. Nader onderzoek wordt gedaan naar beschermde flora in het plangebied.
Afhankelijk van de uitkomst daarvan moet mogelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd, de werkwijze worden aangepast en/of leefgebied worden gecompenseerd.
2. Wordt gewacht met het verwijderen van vegetatie tot het flora onderzoek is afgerond. Indien beschermde flora voorkomt in het plangebied moet de werkwijze worden aangepast en kunnen de volgende stappen niet worden genomen. Indien geen beschermde flora voorkomt in het gebied kunnen de volgende stappen worden uitgevoerd.
3. Het verwijderen van het struweel plaatsvindt buiten broedseizoen van vogels en wanneer geen broedgeval aanwezig is
4. Graafwerkzaamheden en verwijderen van vegetatie worden uitgevoerd tussen 15 april en 15 oktober in verband met de mogelijke aanwezigheid van Alpenwatersalamander.
5. Het verwijderen van vegetatie waar zowel vogels in kunnen broeden als Alpenwatersalamander onder kan verschuilen wordt uitgevoerd tussen 1 augustus en 15 oktober (wanneer geen broedgeval aanwezig is).

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- + Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- + Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- + Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging- rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- + Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- + Ministerie van Economische Zaken. Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3 december 2016.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Internet

- + Natura 2000-gebieden, www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx, 8-5-2019
- + Natuurbeheerplan provincie Noord-Brabant, <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>, 8-5-2019
- + NDFF - quickscanhulp.nl 06-05-2019 15:24:12
- + www.eis-nederland.nl
- + www.vlinderstichting.nl
- + www.waarneming.nl
- + www.zoogdiervereniging.nl
- + www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet. Daarnaast geldt per provincie beleid voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd).

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan; het 'nee, tenzij-principe'.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 (§ 3.1 Wnb)	Categorie 2 (§ 3.2 Wnb)	Categorie 3 (§ 3.3 Wnb)
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing, ongeacht vrijstelling of ontheffing.

Natura 2000 (bron: Rijksoverheid)

In 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale gebieden.

De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de habitattoets.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- + oriëntatiefase (en vooroverleg);
- + verslechterings- en verstoringstoets;
- + passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolprocedure uit het uitvoeren van een verslechterings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring voor de plannen of het project nodig.

Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan de volgende criteria worden voldaan:

- + er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- + er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- + er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend.

Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt bepaald:

- + of deze kans reëel is en
- + of de verslechtering of verstoring aanvaardbaar is.

Natuurnetwerk Nederland / Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven.

Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten.

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het

beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid.

De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de Wro door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen.